

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

METROLOOGIA
Terminid ja määratlused

Metrology
Terms and definitions

EESTI STANDARDI EESSÕNA

Käesolev Eesti standard:

- on standardi EVS 758:1998 uustöötlus,
- on kinnitatud Eesti Standardikeskuse 20.11.2009 käskkirjaga nr 219,
- jõustub sellekohase teate avaldamisel EVS Teataja 2009. aasta detsembrikuu numbris.

Standardi koostamisettepaneku esitas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, standardi koostamist korraldas Eesti Standardikeskus ning rahastas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Standardi koostas EVS/TK 38 "Metroloogia" töörühm koosseisus:

Rein Laaneots	– Tallinna Tehnikaülikool, töögrupi juht;
Viktor Krutob	– Eesti Akrediteerimiskeskus;
Ivo Leito	– Tartu Ülikool;
Riina Lepik	– Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium;
Olev Mathiesen	– OLMAK, Rootsi;
Viktor Vabson (tõlge)	– AS Metrosert;
Aili Võrk	– Tehnilise Järelevalve Amet.

Kavandi tehnilise viimistluse teostas EVS/TK 38 tehniline sekretär Lauri Lillepea, standardi on heaks kiitnud tehniline komitee EVS/TK 38 "Metroloogia".

Standardit on muudetud ja täiendatud uute juhendmaterjalide ja uuenenud sõnakasutuse põhjal. Standardi uustöötlus on tehtud juhendi ISO/IEC GUIDE 99:2007 "International vocabulary of metrology – Basic and general concepts and associated terms (VIM)" alusel.

Standardi kavand saadeti arvamuste ja ettepanekute saamiseks Eesti Keele Instituudile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Tartu Ülikoolile, Tallinna Tehnikaülikoolile, Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ-le, Eesti Akrediteerimiskeskusele, AS-le Metrosert, Tehnilise Järelevalve Ametile, Tepso Labor OÜ-le, Tervisekaitseinspeksioonile, Veterinaar- ja Toiduametile, OÜ-le Tehnokontrollikeskus, Eesti Gaas AS-le, Eesti Energia AS-le ja OÜ-le Elering.

ICS 01.040.17 Metroloogia ja mõõtmine; 17.020 Metroloogia ja mõõtmise üldküsimumused

Võtmesõnad: metroloogia, määratlused, terminid

Hinnagrupp V

Standardite reprodutseerimis- ja levitamiseõigus kuulub Eesti Standardikeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonsesse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel ilma Eesti Standardikeskuse poolt antud kirjaliku loata on keelatud.

Kui Teil on küsimusi standardite autorikaitse kohta, palun võtke ühendust Eesti Standardikeskusega:

Aru 10, 10317 Tallinn, Eesti; www.evs.ee; Telefon: 605 5050; E-post: info@evs.ee

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1 KÄSITLUSALA	4
2 NORMIVIITED.....	4
3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED.....	5
3.1 Suurused ja mõõtühikud	5
3.2 Mõõtmine	15
3.3 Mõõteseadmed	28
3.4 Mõõteseadmete omadused	30
3.5 Etalonid	37
EESTIKEELSETE TERMINITE TÄHESTIKREGISTER.....	43
INGLISKEELSETE TERMINITE TÄHESTIKREGISTER.....	48
PRANTSUSKEELSETE TERMINITE TÄHESTIKREGISTER.....	53
SAKSAKEELSETE TERMINITE TÄHESTIKREGISTER	58
VENEKEELSETE TERMINITE TÄHESTIKREGISTER.....	62
Kasutatud kirjandus	67

SISSEJUHATUS

Käesolev standard on koostatud juhendi ISO/IEC Guide 99:2007 "International vocabulary of metrology – Basic and general concepts and associated terms (VIM)" alusel, mis asendas dokumendi "International vocabulary of basic and general terms in metrology (VIM)" teise väljaande. Juhendit on publitseerinud oma dokumentatsiooni- numbri, kuid sama pealkirjaga identse tekstina mitmed juhendi koostamises osalenud rahvusvahelised organisatsioonid (näit. OIML, CIPM jt). Rahvusvahelistes tekstides, aga ka käesolevas standardis viidatakse juhendile lühivormina: VIM 3.

Standardi 3. jaotise alajaotiste järjenumbrite numbrile 3 järgnevad arvud vastavad VIM 3 peatükkide ja terminite järjenumbritele. Alajaotiste numeratsioonile järgneval real on toodud ümarsulgudes VIM teise väljaande (VIM 2) terminite järjenumbrid. Terminid on esitatud nimisõnadena. Praktikas võib kasutada ka teisi sõnaliike, millel on selge tähendus ja seos määratletud nimisõnaga. Igale terminile vastab üks konkreetne eestikeelne määratlus.

VIM 3 kasutatud mõistete omavahelistest seostest arusaamise lihtsustamiseks on VIM 3 lisas Annex A toodud mõistete diagrammid. Käesolevas standardis mõistete omavahelisi seoseid ei ole käsitletud. Mõistete omavahelisi seoseid vaata VIM 3.

1 KÄSITLUSALA

Käesolev Eesti standard käsitleb metroloogiaalaseid termineid, esitab nende määratlused ning näidete ja märkuste abil annab juhiseid terminite kasutamiseks.

Standardis on üldiselt esitatud üks termin ja mõne eesti- ja võõrkeelse termini rööpvormid.

Standardis on toodud teatmelistena terminite vasted inglise (en), prantsuse (fr), saksa (de) ja vene (ru) keeles.

Standard on varustatud eesti-, inglise-, prantsus-, saksa- ja venekeelsete terminite tähestikregistriga.

Standard annab aluse ühiseks arusaamiseks metroloogiast, niihästi täppis- kui rakendusteadustes, meditsiinis, hariduses ja kõikjal mujal, kus tegeletakse mõõtmisega, olenemata mõõtetulemuse mõõtemääramatusest ja kasutusalaast. Standardis määratletud terminid on mõeldud kasutamiseks ka riigiasutustes, ettevõtetes, akrediteerimisasutustes, ametites ja kutseühingutes.

2 NORMIVIITED

Käesoleva standardi rakendamisel on vajalikud alljärgnevalt viidatud dokumendid. Dateeritud viidete korral kehtib üksnes viidatud väljaanne. Dateerimata viidete korral kehtib viidatud dokumendi uusim väljaanne koos võimalike muudatustega.

ISO/IEC Guide 99:2007 International vocabulary of metrology – Basic and general concepts and associated terms (VIM).

ISO/IEC Guide 98-3:2008 Uncertainty of measurement – Part 3: Guide to the expression of uncertainty in measurement (GUM).